

עפ"ג 3300/02/14 - י' א' נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עפ"ג 3300-02-14 ר' נ' מדינת ישראל

בפני כב' הנשיא י' אלון - אב"ד
כב' השופט י' צלקובניק
כב' השופט י' עדן
מערערת י' א' (א' ר') ע"י ב"כ עו"ד פאולה ברוש
נגד מדינת ישראל
משיבה

פסק דין

השופט יואל עדן:

הערעור

1. זהו ערעור על גזר הדין של בית משפט השלום בבאר שבע (כב' השופט ג'ורג' אמוראי) מיום 23.12.2013 בת"פ 63081-10-10, במסגרתו נגזר על המערערת עונש הכולל 12 חודשי מאסר בפועל, 9 חודשי מאסר על תנאי, ופיצוי בסך של 20,000 ₪. הערעור נסב בתחילה גם על רכיב הפיצוי ובהמשך צומצם ע"י המערערת לעונש המאסר בלבד.

המערערת הורשעה על פי הודייתה בעבירה של תקיפת עובד ציבור, עבירה לפי סעיף 382א'(א) (לשעבר סעיף 381(ב)) לחוק העונשין, בכתב אישום מתוקן אשר הוגש במסגרת הסדר אליו הגיעו הצדדים, ואשר לא כלל הסכמה לעונש.

על פי כתב האישום המתוקן, בתאריך 6.5.2010 תקפה המערערת את המתלוננת, מורה בבית ספר, בכך שמשכה אותה בשערות ראשה מחוץ לכיתת הלימוד למסדרון, הפילה אותה ארצה, גררה אותה משערות ראשה לאורך המסדרון, בעטה בה בחלקי גופה ועיקמה את ידה.

כתוצאה מהאמור נגרמו למתלוננת חבלות בדמות שטפי דם ביד שמאל, בירך שמאל, נפיחות בברך שמאל, רגישות במישוש בשכמות ובקרקפת ונשירת שיער.

המערער עותרת לביטול עונש המאסר בפועל ולקביעה תחתיו של צו מבחן על פי המלצת שירות המבחן ולחילופין, להורות על הכנת תכנית של"צ, בנוסף לצו המבחן.

ביצוע גזר הדין עוכב עד למתן פסק דין בערעור.

גזר הדין

2. בקביעת מתחם העונש ההולם, התייחס ביהמ"ש קמא לערכים המוגנים בהם פגעה המערערת, לחומרת נסיבות ביצוע העבירה, לצורך בשמירה על תפקודו התקין של השירות הציבורי ושלווה ובטחון של עובדי הציבור - המורים, האמונים על חינוכם ושלווה של ילדים, לאפשרות לפגיעה בחינוך, ולכך שהערכים נפגעו באופן חמור גם נוכח הנזק הנפשי והפיזי שנגרם למתלוננת.

ביהמ"ש קמא התייחס לפסיקה בעבירות דומות, ולענישה המגוונת אשר נעה בין מאסר מותנה למאסר בפועל של 13 חודשים, אם כי לא בכל המקרים הנסיבות דומות.

ביהמ"ש קמא קבע כי התופעה החמורה והמדאיגה של אלימות הורים כלפי מורים בשטח בית הספר מצדיקה מדיניות ענישה מרתיעה וגמול ראוי, הדגיש את הנסיבות החמורות של ביצוע העבירה, הנזק שנגרם בעקבותיה, והנסיבות שהביאו את הנאשמת לביצועה, וקבע כי מתחם העונש ההולם כולל מאסר בפועל בין 9 ל - 18 חודשים.

לאחר קביעת המתחם, פירט ביהמ"ש קמא את נסיבותיה האישיות של המערערת, לרבות כעולה מתסקירים שהוגשו בעניינה וחו"ד פסיכיאטרית ופסיכולוגית, רישומה הפלילי [בהתייחסו לעבירה משנת 2005 בלבד, ולא לעבירות שקדמו לכך, אף שאלו אוזכרו בתחילת גזר הדין], מידת נטילת האחריות, ושאלת הפוטנציאל השיקומי העולה מתסקירי שירות המבחן, וגזר את עונשה כמפורט לעיל, תוך שציין כי ביצוע עבודת עובדי ציבור בכלל ומורים בפרט ללא חשש ומורא מפני השלכות עבודתם, הינו אינטרס ציבורי מהמעלה הראשונה, וכל פגיעה בו תוביל לענישה מחמירה ומרתיעה.

טענות המערערת

3. ב"כ המערערת טענה כי שגה ביהמ"ש קמא כאשר דחה את המלצות שירות המבחן לנקוט בדרכי טיפול שיתמודדו עם המצוקה הנפשית הקשה שעמדה ביסוד התנהגותה, כי גזר הדין הושת על הנחות עובדתיות נעדרות בסיס בכתב האישום או בראיות קבילות, וכי הקביעה שבעבר לא נעשה ניסיון אמיתי לשיקום הינה בניגוד לנתונים שהובאו ע"י שירות המבחן. נטען כי במהלך ההליך קמא נבדקה המערערת ע"י פסיכיאטר אשר המליץ על טיפול נפשי ואף התבקשה דחיית הדיון, אולם שגה ביהמ"ש כאשר ראה לנכון לסיים את ההליך באופן מהיר.

עוד נטען כי שגה ביהמ"ש קמא כאשר התייחס לעבר פלילי הכולל הרשעות שהתיישנו, ונטען שלא ניתן להביאן במניין,

על פי חוק המרשם הפלילי ותקנת השבים.

כן נטען כי שגה ביהמ"ש קמא בהסתמכו על מכתב המתלוננת בו פורטו נזקיה, וזאת למרות שהאמור חורג מעובדות כתב האישום, כאשר לא ניתן לב"כ המערערת עיון במכתב זה לפני הגשתו, ובנוסף אינו הצהרה כנדרש לפי חוק זכויות נפגעי עבירה, ולא צורף לו אף מסמך לביסוס טענותיה של המתלוננת שנטען כי מרחיקות לכת הן.

נטען כי שגה ביהמ"ש קמא בייחסו למערערת תכנון מוקדם של האירוע, כאשר על פי עובדות כתב האישום הדבר לא נטען, ומדובר באירוע שהינו תוצאה של התלהטות יצרים ואבדן שליטה של המערערת ולא מתוכנן מראש, ונבע מתוך רצונה לדאוג לבתה ולא מתוך דפוסי אישיות אלימים, כפי שקבע ביהמ"ש קמא.

עוד נטען כי שגה ביהמ"ש קמא במתחם העונש אשר קבע לעבירה, וכי אין מדובר בעבירה המחייבת מאסר בפועל, ולא ניתן משקל של ממש לאלמנט השיקומי או לנסיבות ביצוע העבירה, כמו גם לא לנסיבות האישיות הקשות של המערערת, תוך דחיית המלצת שירות המבחן לענישה טיפולית, והציפייה להליך שיקומי בין כתלי הכלא אינה מבוססת דיה, וגורמי המקצוע המליצו על הליך טיפולי הכולל טיפול תרופתי ונפשי אשר כבר החל בפיקוח שירות המבחן, וכיום המערערת מטופלת באופן תרופתי, ולאחר האירוע נשוא ערעור זה פנתה ביוזמתה לקבלת עזרה טיפולית, ויש בכך כדי להצביע על שינוי של ממש.

כן נטען כי ביחס לנסיבותיה האישיות והקשות של המערערת, הרי שהיה מקום להתחשב בעברה הרווי בניסיונות רבים לשיקום, וכי מגיל צעיר חיה בגפה ואף לעיתים ברחוב, בתה היחידה התגוררה בפנימייה ולאם ולבת יש רק אחת את השנייה ללא כל משפחה אחרת שתוכל לסייע במצב זה, וכעת הבת חזרה הביתה.

טענות המשיבה

4. ב"כ המשיבה טענה כי המערערת לא חפצה בתסקירים עד כמעט סוף ההליך וטרם הטיעונים לעונש, כאשר פניותיה בעבר לגורמי טיפול היו קצרות ולא ממצות כאשר שירות המבחן התרשם מקושי לתת אמון בגורמי הטיפול ובפועל לא עמדה בתוכניות שהועמדו לרשותה.

עוד נטען כי נסיבות העבירה נגרמו, בחלקן, עקב בעיותיה הנפשיות של המערערת ואי-נטילת כדורים פסיכיאטרים אשר משמעותה ידועה מראש, כאשר בעברה של המתלוננת אירוע דומה והיא שמה לעצמה למטרה לפגוע באותה מורה והאירוע הופסק רק לאחר התערבות אנשי סגל, אירוע קשה שהשאיר אותותיו במתלוננת עד היום.

נטען כי בביצוע העבירה פגעה המערערת בהגנה על תפקודו התקין של עובד הציבור, הזכות לחינוך ואבטחת מעמדו של המורה, וכי העונש ראוי.

ביחס לטענה הקשורה במכתב נפגעת העבירה נטען כי ב"כ המערערת לא התנגדה להגשתו ונמנעה מלחקור אותה עליו, וכי הנזק למתלוננת רחב היקף.

כן נטען כי הגם שהתסקירים מציגים תמונה קשה של נסיבות אישיות, הרי אין מדובר בסטייה ממתחם העונש ההולם, וישנם גורמים מוסמכים מטעם המדינה לטפל במצב הדברים הקשור בכך שבתה של המערערת מתגוררת עימה.

תסקירי שירות המבחן ורישומה הפלילי של המערערת

5. המערערת ילידת 1970, ורישומה הפלילי כולל תקיפת עובד ציבור ואיומים [עבירות משנת 2005], זיוף, קבלת דבר במרמה, גניבה [3 עבירות], והונאה בכרטיס חיוב [עבירות משנת 1993-4], והרשעה בביהמ"ש לנוער משנת 1988 בגין גניבה מאותה שנה.

ביחס לטענה כי אין להתייחס לעבירות אשר התיישנו - נראה כי בית המשפט קמא התייחס אך לעבירה משנת 2005 בנימוקיו, הגם שבחלק הראשון מציין הוא קיומן של העבירות נוספות.

לגופו של ענין, בית המשפט קמא יכול היה להתייחס לכל העבירות ברישומה הפלילי של המערערת שכן אף אחת מהן לא נמחקה, והטענה כי אין להתייחס לעבירות שהתיישנו אינה מתיישבת עם חוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, התשמ"א - 1981.

חוק המרשם הפלילי ותקנת השבים מבדיל בין הגופים השונים הזכאים לקבל מידע מהמרשם הפלילי ומבדיל בין התיישנות הרשעה לבין מחיקתה. על פי סעיף 14 לא ימסר מידע על עבירות שהתיישנו לגופים המנויים בסעיפים 6-9 לחוק. מסירת המידע לבית המשפט אינה מוסדרת בסעיפים 6-9 לחוק, אלא בסעיף 5, המפנה לתוספת הראשונה, ובמסגרתה סעיף (י') (1). על כן סעיפים 14 ו-19 אינם חלים על בית משפט, ולפיכך, אין איסור למסור לבית משפט את המידע האמור, גם אם התיישנו העבירות שבגיליון ההרשעות, כל עוד לא נמחקו. אף אם מדובר בעבירות שהתיישנו, הרי שעדיין רשאי היה בית המשפט קמא להתייחס אליהן ולהביאן בשיקוליו.

6. בעניינה של המערערת הוגשו בבית משפט קמא שני תסקירים. כן הוגשה על ידי הפסיכיאטר המחוזי חוות דעת פסיכיאטרית מיום 4.11.2012, לפיה המערערת אושפזה בעבר, והיא סובלת מהפרעה חרדתית על רקע הפרעה באישיות.

במסגרת הראיות לעונש הוגשה מטעם המערערת חוות דעת של פסיכולוג קליני וחינוכי.

מהתסקירים אשר הוגשו בבית משפט קמא, ואשר נסמכים גם על חוות דעת הפסיכולוג, עולה כי המערערת נעדרת ניסיון תעסוקתי וסובלת מבעיות רפואיות ונפשיות רבות והיא אם חד הורית לנערה בת 14. המערערת מקבלת קצבת נכות של 100% מהמוסד לביטוח לאומי, ובנוסף לבעיות רפואיות הכוללות מחלת לב מולדת, בעיות בעין (על פי חוות הדעת המערערת איבדה עין בפיגוע חבלני), ובעיות בעמוד השדרה, קיימת גם הפרעת חרדה, והמערערת מוכרת

ומטופלת במרפאה לבריאות הנפש.

המערערת טופלה בעבר במרכז לטיפול בנפגעי תקיפה מינית, והינה בעלת היסטוריית חיים קשה ומורכבת.

עד גיל 10 סבלה היא מהתעללות נפשית ופיזית קשה מאמה, וגם אביה היה מכה אותה, ובגיל 10 עשתה ניסיון אובדני בעקבותיו טופלה בשירותי בריאות הנפש. בילדותה ברחה מספר פעמים מביתה, ישנה ברחוב ובחדרי מדרגות לתקופות של מספר חודשים עד שנה, הוחזרה לביתה, ברחה שוב, והושמה במסגרת פנימייה בה לא השתלבה.

המערערת הייתה קרוב שלוש פעמים לעבירות קשות אשר לא יפורטו מפאת צנעת הפרט. בשלב מסוים הייתה דרת רחוב ושולבה בפרויקט לדרי רחוב בהיותה בגיל 25, ובאותה תקופה נפגעה בפיגוע חבלני שהיווה עבורה טראומה נוספת, ואובחנה כסובלת מבעיות פסיכו-נוירוטיות.

המערערת אם לבת אשר כיום הינה בגיל מעט למעלה מ-14 שנים, היא נפרדה מאביה של בתה, אינה מקבלת ממנו כל סיוע בגידול הבת, אינה עובדת, מתקיימת מקצבת נכות מהביטוח הלאומי, ומאז הפכה לאם היא משקיעה את כוחותיה בגידול בתה, חשה צורך מתמיד המלווה בחרדה להגן עליה מפני כל פגיעה אפשרית, חווה את האימהות כמרכז חייה, וכל פגיעה בבתה נתפסת על ידה בצורה קיצונית. שירות המבחן מתרשם כי המערערת נוטה לפרש מצבים מסוימים כאיום על בתה ואז נוהגת בתוקפנות, ומתקשה להפעיל שיקול דעת וחסרת כוחות לשינוי, והסיכון להישנות התנהגות ללא טיפול גבוהה, ועל כן הומלץ על שילובה בטיפול בקהילה והגשת תסקיר משלים.

על פי התסקיר המשלים אשר הוגש לבית המשפט קמא, המערערת שולבה בטיפול פסיכיאטרי מרפאתי, ונמסר לשירות המבחן מהפסיכיאטר כי המערערת נמצאת רק בתחילתו של המעקב, עודנה מוצפת רגשית ומתקשה להתמודד עם טראומות העבר והמציאות העכשווית, תוך התמודדות עם קשייה היומיומיים בשל מצבה הבריאותי, ועסוקה בהסדרת מעמדה כדיירת של עמידר. שירות המבחן סבור כי למערערת דרך טיפולית ארוכה שתסייע לה להתמודד עם קשייה באופן יעיל, והתקשה לבצע הערכה סופית לגבי יכולתה להתמיד בטיפול, הואיל וטרם עבר זמן מספיק בנסיבותיה, כוחותיה ומגבלותיה, על מנת שיוכל להעריך את מצבה.

שירות המבחן המליץ להעמיד את המערערת בפיקוחו למשך שנה, במהלכו ימשיך מעקבו אחר הקשר שלה עם הגורמים הפסיכיאטריים, לצד מאסר מותנה ופיצוי אשר לא יהיה גבוה לאור מצבה הכלכלי. לחילופין המליץ שירות המבחן לדחות את הדיון פעם נוספת, לשלושה חודשים, למעקב אחר הקשר עם גורמי הטיפול הפסיכיאטריים והאפשרות של שילובה בטיפול אינטנסיבי ורצוף יותר. בית המשפט קמא לא נעתר לבקשת הדחיה, נשמעו טיעונים לעונש וניתן גזר דין.

במסגרת הערעור הוגשו שלושה תסקירים נוספים מהם עולה כי קוימו עם המערערת מספר פגישות ושירות המבחן אף פנה לגורמים הסוציאליים על מנת לבחון אופציות לסייע למערערת ולבתה. לאחר שנשלחה לחידוש הקשר עם הגורמים הפסיכיאטריים, החלה המערערת לקבל טיפול תרופתי, אך בעקבות אי הבנה לגבי האחריות להמשך הקשר הטיפולי,

נקטע הקשר אך הקפידה על נטילת תרופות. לאחר שיחה של שירות המבחן עם המערערת בדבר האחריות המוטלת עליה להמשך הקשר הטיפולי עם הפסיכיאטר ובדבר חשיבותו, היא חידשה את הקשר עמו באופן מדי, ביקרה במרפאה, המשיכה ליטול טיפול תרופתי, והטיפול עזר לה. מהמידע מהגורמים הפסיכיאטריים עולה כי רמת החרדה אצל המערערת עלתה בשל המצב הביטחוני ובשל ההליך המשפטי.

שירות המבחן מציין כי המערערת הקפידה להגיע למפגשים עם הפסיכיאטר ועם שירות המבחן גם בתקופת הסלמת המצב הביטחוני, ורואה בכך דבר המצביע על יכולתה לגייס את כוחותיה וביטוי לרצונה לשתף פעולה עימו.

שירות המבחן מתרשם כי המערערת נמצאת על סף קריסה מבחינה כלכלית, תוך קושי למלא אחר הצרכים הבסיסיים שלה ושל בתה הקטינה, והמערערת ביטאה חוסר אונים על רקע אי יכולתה לעמוד במחויבויותיה הכספיות בהליך זה.

לגבי העבירה, המערערת ביטאה בפני שירות המבחן קושי להתייחס לפגיעה שחוותה המתלוננת, אם כי היא לוקחת אחריות על מעשיה.

שירות המבחן מתרשם כי המערערת מתמודדת בעיקר עם החרדה למחירים אשר היא משלמת ואינה פנויה רגשית לבחינה מעמיקה של דפוסי התנהגות מכשילים, ויחד עם זאת ערה היא לקשייה להתמודד עם מצבי לחץ, מנסה לארגן את כוחותיה ולתפקד באופן תקין, ומשקיעה כוחות בלפרנס את בתה ולדאוג לעתידה. המערערת מבינה את חומרת מעשיה, ולהערכת שירות המבחן עסוקה בחוויית הישרדות במספר רב של תחומי חייה, במישור הבריאותי, הנפשי, הרגשי, הכלכלי וההורי.

שירות המבחן סבור כי עונש מאסר בפועל יחשוף את המערערת לחברה עבריינית, דבר אשר יוביל לרגרסיה במצבה ולפגיעה בשיקומה בעתיד, וכי השמת המערערת במאסר תהווה פגיעה משמעותית בבתה הקטינה, ותגרום לנזק בלתי הפיך עבורה בקשר שלהן וביכולת המערערת להשתקם בעתיד.

בתסקיר האחרון מציין שירות המבחן שהתחזקה התרשמותו כי חווית האימהות הינה משמעותית עבור המערערת וכי היא מצליחה לגדל את בתה באופן חיובי.

שירות המבחן מציין שלגורמי הרווחה ידוע כי במידה והמערערת תיאסר, אין לה מענה עבור בתה.

מחלת העיניים של המערערת מחמירה, והוצג לשירות המבחן מסמך רפואי לפיו הוגשה בקשה לקבלת תעודת עיוור/לקוי ראייה, וצוינו בעיות רפואיות נוספות.

ביחס לבתה של המערערת נאמר ע"י שירות המבחן כי ממידע עדכני שהתקבל משירותי הרווחה עולה כי במידה והמערערת תשלח לריצוי עונש, הם ידאגו למענה חירומי עבור הנערה, וגורמי הטיפול סבורים כי במידה והמערערת

תשלח למאסר ייגרם לקטינה נזק רגשי ונפשי קשה.

שירות המבחן מוסיף שהתחזקה התרשמותו כי מאסר בפועל יוביל להתדרדרות ממשית במצבה הנפשי של המערערת וערעור האיזון העדין על פיו היא פועלת כיום, והדבר יוביל לקושי רב בתפקוד בתה הקטינה אשר תטופל במסגרת שירותי חירום.

שירות המבחן ממליץ בתסקירו האחרון לשקול הטלת עונש של של"צ בהיקף 200 שעות, אשר לאור מצבה של המערערת יצריך את התארגנותה וסייע לשיקומה, צו פיקוח לשנה ומאסר מותנה.

במסגרת הליך הערעור התבקשה חוות דעת הממונה על עבודות שירות, ועל פיה לא ניתן להמליץ על עבודות שירות לאור מצבה הרפואי והנפשי של המערערת.

לאחר הגשת התסקירים המשלימים וחוו"ד הממונה השלימו הצדדים טיעוניהם, ב"כ המערערת טענה לתוצאות האפשריות של המאסר, וב"כ המאשימה הדגישה את הנזק אשר נגרם למתלוננת, ועתרה לדחות את הערעור.

דין והכרעה

7. לאחר עיון בגזר הדין, שמיעת טענות הצדדים ועיון בתסקירי שירות המבחן ובמסמכים דלעיל, באתי למסקנה, לא בלי התלבטות, כי בעניינה של המערערת גובר השיקול השיקומי, ואל מול הצורך בענישה מוחשית ומרתיעה עומדת המשמעות של הטלת מאסר בנסיבותיה האישיות, משמעות המביאה למסקנה כי יש לבטל את רכיב המאסר בפועל ולהטיל צו מבחן לשנה ושל"צ.

לפני כניסה לדין בשיקולי הענישה אתיחס תחילה למספר טענות שהועלו.

ב"כ המערערת טענה אודות המשקל וההתייחסות אשר ניתנו לנזק שנגרם למתלוננת, נזק אשר לשיטתה לא רק שלא פורט במסגרת כתב האישום המתוקן עליו הוסכם, אלא שהובא באמצעות מכתב של המתלוננת, שאינו עונה לדרישה בחוק זכויות נפגעי עבירה ובתקנות לפיו.

אכן ראוי היה כי הצהרת המתלוננת, אשר הינה מכח סעיף 18 (א) לחוק זכויות נפגעי עבירה, הייתה מובאת במסגרת מסמך כפי שקובעת תקנה 11 לתקנות זכויות נפגעי עבירה, דהיינו בנוסחו של טופס 2 בתוספת לתקנות. המסמך אשר הוגש אינו ערוך כאמור, ואין מדובר בעניין טכני בלבד. להגשת מסמך כמצוות החוק והתקנות יש משמעות הקשורה בהצהרה אשר בו, ובנוסחו.

לצד זאת, ב"כ המערערת לא התנגדה להגשת המסמך, ולא ביקשה לחקור את המתלוננת. בכך ויתרה היא על טענותיה, ואין מקום להעלותן בערעור ולאפשר מקצה שיפורים כעת. ייתכן ושיקולים שונים עמדו באי חקירת המתלוננת, וודאי שניתן להתייחס למסמך האמור אשר לא הייתה התנגדות להגשתו ולא התבקשה חקירת עורכתו.

8. מנגד, יש ממש בטענת ב"כ המערערת ביחס לשתי הנחות שהניח בית המשפט קמא במסגרת גזר הדין. האחת ביחס לתכנון והשנייה ביחס לאפשרויות השיקום.

ביחס לתכנון - בגזר הדין בפרק הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, בעמ' 35 נכתב "המדובר באירוע מתוכנן וברוטאלי...". אין בידי לקבל את המסקנה בדבר תכנון.

נסיבות ביצוע העבירה מפורטות בכתב האישום המתוקן אשר הוגש בהסכמה במסגרת ההסדר, ולא הובאו על ידי מי מהצדדים ראיות ביחס לנסיבות ביצוע העבירה. כתב האישום המתוקן אינו כולל כל אמירה בדבר תכנון מוקדם ולא ניתן להסיק ממנו דבר תכנון. מסקנה זו צריכה לראיות.

מדובר בהיבט עובדתי חשוב אשר לו משמעות לגבי חומרת נסיבות ביצוע העבירה, וכמובן גם ביחס לענישה. נסיבות ביצוע העבירה חמורות, אך אין הרי ביצוע עבירה באופן מתוכנן כביצועה מתוך התפרצות רגעית. אינני מוצא מקום להניח לחובת המערערת תכנון מוקדם של האירוע, בלא שהדבר נמצא בכתב האישום המתוקן ובלא שהוכח.

ביחס לאפשרויות השיקום - בית המשפט קמא קובע כי בעבר לא נעשה כל ניסיון אמיתי לשיקום ולא ניתן להעריך האם לנאשמת יכולת להתגייס להליך טיפולי משמעותי, וזאת לאור מסקנותיו מתסקירי שירות המבחן.

אכן למערערת קשיים רבים, אולם בתסקירו השני בבית המשפט קמא מציין שירות המבחן כי על פי דברי הפסיכיאטר המערערת "משתפת פעולה בטיפול", ובהמשך נאמר: "הוא ציין שמדובר באשה בעלת סף גירוי נמוך שנמצאת רק בתחילתו של המעקב ונושא של הטיפול הפסיכולוגי רציף ואינטנסיבי יותר נבחן בהתאם לשיקולים הקליניים וגם בהתאם לסדרי עדיפויות בשירות הציבורי".

לשון אחר, מדובר בסדרי עדיפויות של השירות הציבורי, אשר ניתן להניח שנובעים משאלות תקציביות וכח אדם, אשר יש להצטער שהם כאלו המחייבים "סדרי עדיפויות", אך מכל מקום, התמונה היא כי "סדרי עדיפויות" אלו, הביאו לכך שלא הוחל בטיפול אינטנסיבי.

מהתסקירים ומחוות הדעת עולה כי המערערת הייתה בעבר מטופלת במספר מקומות, לרבות במרכז לנפגעי תקיפה מינית, ונעשו פניות לגורמים מקצועיים לקבל טיפול נפשי, אך לא התמידה בטיפול לאורך זמן, ונראה על פי התסקירים כי הדבר נובע מקשייה.

שירות המבחן מציין לחיוב את התנהלות המערערת למרות קשייה הרבים, ורואה באופן חיובי את ניסיונה להסדיר את מגוריה, והבקשה של שירות המבחן לדחייה באה לאור קושי ליתן הערכה סופית לאור "כוחותיה ומגבלותיה" של המערערת הצריכים לזמן נוסף. משכך, לא נסתם הגולל על האפשרויות השיקומיות של המערערת, בפרט בנסיבותיה האישיות הקשות.

מכל האמור עולה כי לצד חומרת העבירה בנסיבות ביצועה, הרי שהנסיבות לא כללו תכנון מוקדם, ושאלת השיקום לא

ירדה מהפרק.

לשני היבטים אלו משמעות ביחס למתחם העונש ההולם מזה, ולשיקולי הענישה להם יש לתת דגש, מזה.

מסקנתי כפי שתפורט להלן הינה כי הגם שעסקינן בעבירה חמורה, הרי ששיקול השיקום צריך לקבל את המקום המרכזי בענישה במקרה זה. השיקום לאו סיסמא הוא. משמעויותיו ומרכזיותו מהווים גם הם חלק מהעקרונות והמטרות של הענישה.

9. הענישה הינה אינדיבידואלית. משמשים בה, בכל מקרה לפי נסיבותיו, שורה ארוכה של שיקולים, אשר מהם משלימים ומהם עומדים בסתירה האחד לשני, ומלאכת הענישה הינה תוצאה של שקילתם, ומתן המקום הראוי לכל אחד מהם בנסיבות המקרה, לעיתים תוך פשרה ביניהם, ולעיתים תוך העדפת שיקולים מסוימים על פני אחרים.

לעיקרון אינדיבידואליות הענישה ר' ע"פ 5106/99 **סעידי אבו-ניג'מה נ' מדינת ישראל** פד' נד (1) 350, עמוד 354-5:

"ענישת עבריינים אינה עניין מכאני. לא ראוי להטיל גזרי-דין לפי תעריפים. בגדר שיקול-הדעת הרחב שמוענק לשופטים בשיטתנו, שבה החוק קובע לרוב עונש מרבי, על השופטים מוטל לקבוע את העונש ההולם לנאשמים האינדיבידואליים העומדים בפניהם. זאת ועוד: קביעת העונש צריכה להיעשות תוך התחשבות במכלול מטרות הענישה: "מהן תועלתיות - הרתעה כללית ואישית, מניעה, שיקום וחינוך; ומהן מטרות שעניינן הגשמת צדק ללא שאיפות תכליתיות-מעשיות - תגמול והוקעה... [שנועדו] לשקף את היחס הראוי בין חומרת העבירה לבין חומרת העונש, ואת הוקעתה של החברה את מעשה העבירה וסלידתה ממנו" (ע"פ 3004/98 מדינת ישראל נ' פלוני [2], בסעיף 5 לפסק-דין). על בית-המשפט לתת למטרות הענישה השונות משקל יחסי ההולם את נסיבות המקרה המסוים ואת הנאשם המסוים שבפניו, ולאזן ביניהן".

ר' ע"פ 433/89 **ג'ורג' אטיאס נ' מדינת ישראל**, פ"ד מג(4) 170, 173:

"בנוסף לכל השיקולים האמורים, קיים ועומד השיקול החשוב והמהותי של תיקונו של הנאשם ושיקומו, ובהתקיים, במקרה מסוים, נסיבות מיוחדות ונכונות, ייתכן ששיקול אחרון זה יגבר על השיקולים האמורים האחרים ויקבע, באותו מקרה מסוים, את מידת העונש וצורתו. "ענישתנו היא ענישה אינדיבידואלית של כל עבריין 'באשר הוא שם'" (ע"פ 291/81 [1], בעמ' 442). זאת תורת הגישה האינדיבידואלית בתורת הענישה, המקובלת עלינו כקו מנחה בסוגיה קשה וסבוכה זו של הענישה ומטרותיה, ואין אנו רשאים ל"הקל" על עצמנו ולהחמיר עם הנאשם, מתוך הסתמכות על הנימוק והחשש שמא הקלה במקרה מסוים הראוי לכך תשמש תקדים למקרים אחרים שאינם ראויים לכך. חזקה על בית המשפט שידע להבחין בין מקרה למקרה לגופן של נסיבות ולעיצומם של דברים.... ואין אנו רשאים לפטור עצמנו מלנהוג כך בכל מקרה שנסיבותיו מצדיקות ומחייבות ענישה אינדיבידואלית."

ר' ע"פ 4272/04 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נט(6) 175, 186:

"במלאכת גזירת העונש משמשים שיקולים אחדים, כלליים ואינדיווידואליים, אשר יש ליתן להם ביטוי ולאזן ביניהם. עם שיקולים אלה נמנים, בין היתר, חומרת העבירה ומהותה, הרתעה, מניעה, גמול ושיקום העברין מקום שבו הדבר אפשרי. משקלם היחסי של שיקולים אלה איננו זהה, והוא משתנה ממקרה אחד למשנהו, לפי הנאשם ולפי נסיבותיו הספציפיות"

ר' ע"פ 8164/02 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(3) 577, 4-583 :

"...יש להתחשב בנסיבותיו האישיות של העברין שבאים לגזור את עונשו. שיקולים אלה לרוב מוליכים לכיוונים נוגדים, ועל בית-המשפט ליתן להם משקל ולאזן ביניהם. כמובן, כל נאשם ונסיבותיו הוא, כל נאשם והשקלול של הרכיבים השונים לגביו. זהו עקרון הענישה האינדיווידואלית (ע"פ 433/89 אטיאס נ' מדינת ישראל [3], בעמ' 175)."

סדרי העדיפות והחשיבות של כל אחד משיקולי הענישה משתנים ממקרה למקרה, בהתאם לעבירה, הערכים המוגנים על ידה, נסיבות ביצועה, מידת הפגיעה בערכים המוגנים ובאינטרסים הציבוריים, ובהתאם לנסיבות האישיות של כל נאשם.

מטבע הדברים, בנקודת הזמן בה יושב בית המשפט לגזור את העונש, הענישה והשיקולים המשמשים במסגרתה צופים פני עבר ופני עתיד, הן במישור האינטרסים המוגנים והחורגים מעניינו האישי של הנאשם, והן במישור האינדיבידואלי של הנאשם.

לצד האינטרס הציבורי בבסיס החקיקה המגינה על הערך החברתי, וחומרת העונש שקבע המחוקק, נבחנות הנסיבות האישיות של הנאשם לרבות אלו אשר הביאוהו עד לנקודת הזמן בה ביצע את העבירה, ביצוע עבירות מסוג זה ואחרות עד אותה עת, התנהגותו לאחריה, נטילת אחריות למעשיו, הכרה בהם ובמשמעותם וחרטה או היעדרם.

לא בכל מקרה יינתן דגש לנסיבות האישיות של הנאשם. כך, כאשר מדובר בחומרה יתירה של העבירה עצמה ונסיבות ביצועה, ופגיעה קשה בערכים מוגנים חשובים של החברה, ייסוג משקל נסיבותיו האישיות של הנאשם מפני משקל הפגיעה וחומרת הנסיבות.

10. הרחבתי ביחס לעיקרון הענישה האינדיבידואלית לאור הדיסוננס הקיים בעניינה של המערערת בין העבירה, חומרתה, ושיקולי ההרתעה והגמול, אל מול נסיבותיה האישיות הקשות, שיקול השיקום, המשמעותיות של מאסר עבודה, והשפעתו לא רק על אפשרויות שיקומה ומהלך חייה, אלא גם על בתה אשר היא מגדלת לבדה, ללא סיוע, ללא עבודה, לצד נכות וקבלת קצבה מהמוסד לביטוח לאומי.

פער גדול זה, בין שיקולי הענישה השונים ומשמעות מתן משקל לאחד על פני האחר, מחייב הפעלה זהירה של שיקול הדעת באשר לשיקול אשר מפניו ייסוגו האחרים, וכיצד להביא לידי ביטוי, לצד נסיבותיו המיוחדות של נאשם, את האינטרס הציבורי המגולם בענישה מוחשית, אשר אין לבטלו.

בע"פ 204/83 עמד בפני בית המשפט פער בין המעשה החמור (עבירת אינוס) לבין נסיבותיו האישיות של הנאשם:

"התלבטנו לא מעט, מה הדרך שבה עלינו ללכת במקרה זה. כמו במקרים לא מעטים אחרים קיים במקרה זה ניגוד בין הצורך להרתיע מביצוע מעשים מסוג זה לבין החשש, המבוסס על הנסיבות האישיות של מבצע העבירה, לפיהן שליחתו למאסר עלולה לגרום הרס בהתפתחות חיובית, שחלה אצל הנאשם ושנותנת יסוד ממשי לתקווה, שהוא לא יבצע עבירות נוספות ושהעבירה החמורה שאותה הוא ביצע היא כישלון חד-פעמי.

.....

בהתחשב בנסיבות המיוחדות של המקרה שלפנינו; ולא בלי היסוסים, הגענו לכלל דעה, שאין זה מן הראוי לשלוח כעת את המערער לבית-הכלא לשם ריצוי מאסר בפועל, ושיש לאפשר את המשך תהליך השיקום, כפי שמציע שירות המבחן"

ע"פ 204/83 **דוד ביטון נ' מדינת ישראל** פד' לז (4) 589, עמ' 590-591.

בע"פ (מחוזי ב"ש) 7283/98, בעבירות רכוש וסמים חמורות בוטל עונש המאסר בפועל:

"המערער הורשע על-פי הודאתו בשורה ארוכה של עבירות בהחלט חמורות. בכתב- האישום הואשם המערער בביצוע ארבע התפרצויות לדירות וגניבה מתוכן ולאחר שהודה בביצוע עבירות אלה ביקש לצרף עוד שבעה אישומים שכללו עבירות של החזקת סמים, התפרצות לדירה, לכלי רכב, גניבת רכב ועבירות נלוות ובשל כל אלה נידון ל-24 חודשי מאסר לריצוי בפועל ו-18 חודשי מאסר על תנאי ומכאן הערעור. על פני הדברים מדובר אכן בשורה ארוכה של עבירות חמורות שעל המערער לתת את הדין עליהן אך חרף זאת נראה לי כי בסיכומו של דבר במקרה זה יש מקום להעדיף את שיקול השיקום על פני שיקולי הענישה"

ע"פ 7283/98 **יצחק גל נ' מדינת ישראל** (10.2.1999).

קושי זה של פער בין חומרת המעשה והצורך בענישה מוחשית, אל מול נסיבות אישיות ושיקולי שיקום, עלה בדוגמאות דלעיל במקרים של עבירות חמורות מסוג פשע, עבירות אינוס, רכוש וסמים, ובענייננו מדובר בעבירה, אשר עם כל חומרתה, עבירה מסוג עוון היא.

11. נסיבותיה האישיות של המערער קשות. נתיב חייה זרוע מהמורות ואירועים קשים. המערער נכה מלידה, נכות אשר לצידה גם בעיות רפואיות נוספות, ובעיות נפשיות אשר המרכזיות שבהן חרדה והפרעת אישיות.

בחינת מהלך חייה כפי שמשקף מתסקירי שירות המבחן ומחוות הדעת, מעלה אירועים קשים ביותר מהם סבלה ונפגעה המערער. בילדותה סבלה מהתעללות, קרבן הייתה שלוש פעמים לעבירות קשות אשר לא יפורטו מפאת צנעת הפרט, דרת רחוב הייתה תקופה מסוימת, ונפגעה בפיגוע חבלני וכתוצאה מכך איבדה עין.

למרות חוויות טראומטיות אלו והקשיים הפיזיים, הנפשיים והכלכליים, מגדלת היא את בתה ללא עזרת האב, ללא עבודה, כשנתמכת היא על ידי המוסד לביטוח לאומי על רקע נכות של 100 אחוז, תוך ששוב ושוב מנסה היא לקבל דיור.

12. מנגד ביצעה המערערת עבירה חמורה. נכנסה לכיתת לימוד, משכה את המורה בשערות ראשה מחוץ לכיתה, הפילה אותה ארצה, גררה אותה בשערותיה במסדרון והכתה אותה. לא יכול להיות חולק בדבר חומרת המעשה ובדבר הצורך בענישה מוחשית ומרתיעה שתהווה מענה הולם לפגיעה אשר פגעה היא במתלוננת, ולצורך להגן על עובדי הציבור ושליחיו.

לחומרת עבירת התקיפה של מורה, כעובד ציבור, ר' הדברים שנאמרו בע"פ 4565/13 **אמון חאלד נ' מדינת ישראל** (4.11.2013), בו נדחה ערעור על עונש מאסר של 12 חודשים:

"הטלת אימה ואלימות כלפי עובדי ציבור - והדברים אמורים אף ביתר שאת במקרה של מורה הניצב בפני תלמידיו - היא רעה חולה שיש להילחם בה מלחמת חורמה.

...

בית משפט זה כבר פסק בעבר כי מעבר לחומרה הכללית הנודעת לעבירות אלימות, הרי שלאלימות המכוונת כנגד עובדי ציבור נודעת חומרה מיוחדת, מאחר שהן פוגעות פגיעה אנושה גם בערך החברתי הנודע לתפקוד התקין של השירות הציבורי (ראו: ה"מ 215/72 משיח נ' מדינת ישראל, פ"ד כו(2) 172 (1972); רע"פ 2660/05 אונגרפלד נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (13.8.2008); דנ"פ 7383/08 אונגרפלד נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (11.7.2011)). עובדי הציבור "חשופים בצריח" - כמי שלא אחת נמצאים בחזית ההתמודדות עם מתן שירות לאנשים שיודעים אף הם קשיים. עובדי הציבור נדרשים להתגייס כל יום מחדש למתן שירות ולשם כך לגייס כוחות גוף ונפש. זהו הרקע לחקיקת עבירות מיוחדות שעניינן לא רק הגנה על שלמות גופם של עובדי הציבור, אלא גם הגנה על כבודם, לפחות במצבים שבהם הפגיעה היא פגיעה קשה בליבתו.

הדברים אמורים במשנה תוקף בכל הנוגע לעובדי ציבור שהם מורים, אלה שעבודתם המקצועית היא גם שליחות יומיומית המאפשרת מימוש - הלכה למעשה - של זכות היסוד לחינוך. המסר היוצא מבית משפט זה חייב להיות חד משמעי ולהישמע בקול צלול וברור: שלומם וכבודם של מורים, האמונים על מלאכת הקודש של חינוך ילדינו, לא יהא הפקר."

בענייננו, על פי דברי המתלוננת, אשר כאמור לא נסתרו, נזקקה היא לטיפול רפואי, סובלת היא עדיין מכאבים באגודל ומטופלת בגין סימפטומים של פוסט טראומה, ולדבריה אף נאלצה לעזוב את העיר באר שבע ולעבור לצפון.

13. הענישה אשר הוטלה בגזר הדין המפורט של בית המשפט קמא מיישמת את עקרונות ההרתעה והגמול, ומביאה לידי ביטוי את הצורך בהגנה על עובדי ציבור ומניעת אלימות כלפיהם. מנגד, משמעויותיה של ענישה זו, ובפרט רכיב המאסר שבה, למערערת ולבתה, הינן הרות גורל.

אכן, כפי שנפסק, קיומו של מצב רפואי קשה אין בו לכשעצמו למנוע הטלת מאסר בפועל, בנסיבות הראויות. אך בענייננו לא מדובר רק במצבה הרפואי של המערערת אלא במכלול השלם המתואר לעיל, לרבות בתה.

המשמעות של הטלת מאסר בפועל הינה קשה לא רק לאור מצבה הרפואי ולא רק לאור מצבה הנפשי. למאסר זה תהיה השלכה על המשך השתלשלות חייה שלה ושל בתה אשר היא מגדלת בגפה.

המערערת מתמודדת עם קושי כלכלי אשר גבר בעקבות הטלת הפיצוי הגבוה בגזר הדין, וההתרשמות בדבר עמידתה

בפני קריסה כלכלית, הינה ממשית.

שירות המבחן מתאר, ורואה בחיוב, את ניסיונה של המערערת להסדיר את נושא מגוריה אל מול עמידה, ורואה בכך ניסיון לנהל אורח חיים תקין.

התוצאה הקשה ביותר של הטלת מאסר בפועל בעניינה של המערערת, הינה לטעמי בכל הקשור לגורל בתה. הבת הקטינה, אשר הינה בגיל כ- 14 שנים, נסמכת על שולחנה של המערערת, ושבה מהיותה בפנימייה למגורים עם אמה, המגדלת אותה בגפה. המשמעות של הטלת מאסר בפועל על המערערת יכולה להיות מרחיקת לכת ביחס לבתה, בשל הצורך לדאוג לה ולהשימה במסגרת או במשפחה אשר יתמכו בה בזמן המאסר, כמו גם בזמן שיקומה של המערערת לאחריו.

הטלת מאסר בפועל יכול ותביא לכך שבתה הקטינה תאבד את המסגרת המשפחתית המצומצמת התומכת בה, וכאמה בעבר, יכולה גם היא למצוא עצמה ללא קורת גג. דבר שאולי ישנה את סדרי העדיפויות של הגורמים המתאימים.

14. מצבה האישי הנוכחי של המערערת, הן מההיבט הקשור בכך שהיא מגדלת את בתה לבדה, ללא סיוע וללא עבודה, והן מההיבט הקשור בתהליך הישרדותה והתנהלותה למרות כל הקשיים הרבים והטראומות הקשות בעברה, מטה לטעמי את הכף אל מתן האפשרות למערערת להמשיך בתהליך שיקומי אשר נראה שהיא מעוניינת בו ומנסה להתמיד בו.

המערערת נמצאת בתהליך אשר האינטנסיביות שלו מוגבלת הן לאור כוחותיה והן לאור המשאבים הציבוריים אשר כפי שפורט לעיל צריכים לסדרי עדיפויות.

אני סבור שיש לאפשר למערערת לצעוד את כשרת הדרך הנוספת בניסיונותיה לשקם את חייה, לדאוג לקורת גג לה ולבתה, ולגדל בעצמה את בתה למרות הקשיים.

חיי המערערת שזורים טראומות, קשיים ופגעים. מסכת האירועים אשר בחלקם קשים ביותר, החלה במובן מסוים לדעוך, והמערערת שקועה בניסיונות לגדל בגפה את בתה היחידה, ללא כל סיוע, תוך שהיא סובלת מנכות ומתקיימת מקצבת המוסד לביטוח לאומי. מצב דברים זה מחייב מתן משקל של ממש לשיקול השיקום.

הדיסוננס בין חומרת העבירה לבין חומרת מצבה של המערערת והמשמעות של ענישה הכוללת מאסר בפועל עבודה, הינו גדול כאמור לעיל, וקיים קושי של ממש לשלב בעניינה בין השיקולים הסותרים אשר תוצאותיהם קיצוניות, הן ביחס אליה והן ביחס לבתה הקטינה.

הכרעה זו בדבר העדפת שיקול השיקום כשיקול המרכזי, אין בה כדי להביא למסקנה בדבר הקלה במשמעויות ובמענה הראוי לעבירה מסוג זה, ואין בה כדי להוות ראייה לענישה ראויה בעבירה זו בנסיבות ביצועה, אלא באה היא למרות הצורך במענה עונשי מוחשי, ואך בשל הנסיבות המסוימות החריגות בעניינה של המערערת ובתה.

כמצוטט לעיל מע"פ 433/89 "אין אנו רשאים ל"הקל" על עצמנו ולהחמיר עם הנאשם, מתוך הסתמכות על הנימוק והחשש שמא הקלה במקרה מסוים הראוי לכך תשמש תקדים למקרים אחרים שאינם ראויים לכך."

אני מוצא כי למרות החומרה של האירוע, ולמרות הקושי הרב באי הטלת עונש מוחשי בדמות מאסר כמענה לו, יש ליתן את המשקל המשמעותי לשיקול השיקום, ולהמיר את המאסר בצו מבחן ושל"צ, לצד השארת רכיבי הענישה הנוספים אשר הוטלו.

15. לו תישמע דעתי, יתקבל הערעור במובן זה שעונש המאסר בפועל יבוטל, יוטלו צו מבחן למשך 12 חודשים ושל"צ בהיקף של 200 שעות, ורכיבי הענישה בדמות פיצוי ומאסר מותנה יישארו בתוקפם.

יואל עדן, שופט

השופט י' צלקובניק:

חוות דעתי המעמיקה של חברי, השופט י' עדן, מביאה אומנם, לידי ביטוי, את מלוא היבטי הענישה השונים והנוגדים הנוגעים לחומרת מעשה העבירה והנסיבות האישיות שפורטו; עם זאת, סבור אני, כי הכף, במקרה המצער שבפנינו, אינה נוטה לקביעה, כי אין מקום לדון את המערערת לעונש של מאסר ממשי.

נסיבות ביצוע העבירה הינן מן היותר חמורות, בסוג זה של תקיפת מורה, המתבצעת בשעת בוקר, בעת התקיימם של לימודים בבית הספר; אחזור ואציין, למען תתחדד בתודעה, החומרה היתרה של המעשה, כי המערערת, ביצעה את המעשה ב"שליבים": תחילה משכה את המורה המתלוננת בשערות ראשה אל מחוץ לכיתה הלימוד, לעבר המסדרון; לאחר מכן הפילה אותה ארצה; לאחר מכן משכה את המורה בשערות ראשה לאורך המסדרון, ולבסוף בעטה בה בחלקי גופה, ועיקמה את ידה.

מתקשה אני לקבל את העמדה כי אין מדובר בתקיפה מתוכננת, אלא בהתפרצות זעם רגעית, גרידא; ראשית, לא נטען, כי למעשה התקיפה קדמה פרובוקציה כלשהי מצד המורה כלפי המתלוננת, והמורה "נשלפה" מהכיתה על ידי המערערת, שהפליאה בה מכותיה. שנית, תיאור מעשה התקיפה, מעיד מתוכו, כי המערערת יכולה הייתה לחדול ממעשיה בתום כל "חוליה" של השרשרת האלימה, והפעולה הנמשכת, שארכה ככל שארכה, מעידה על נחישות להשלים את מעשה התקיפה עד תומו. שלישית, אציין, כי מחוות הדעת הפסיכולוגית שהוגשה על ידי המערערת עצמה (נ/1), עולה כי המערערת נטרה זה מכבר למורה, בגין מה שנראה היה לה כיחס מפלה לרעה, עד כדי התנהגות משפילה מצד המורה לבתה של המערערת, ובעקבות דיווח נוסף של הבת "איבדה שליטה", עלתה לחפש את המורה, במטרה לדבר עליה ולצעוק עליה, אולם בלהט הרגע הגיעה גם לאלומות חמורה". אציין, כי מתסקירי שירות המבחן עולים אף מרכיבים מחמירים נוספים של "בניית" הרקע לתקיפה מצד המערערת, ומכל מקום ברי, כי המערערת לא

נתקלה במורה "במקרה", אלא ביקשה מתחילה להתעמת איתה.

אין צורך להפליג רבות בעניין הערך החברתי שנפגע - בעניינו, נרמס ממש - בביצוע העבירה. מעשי פגיעה במורים, עובדי ציבור, על רקע ביצוע תפקידם הקשה, לעיתים כפוי הטובה, העלולים להביא לערעור וזילות מעמד המורה, מחייבים הטלת ענישה במתחם ענישה ההולם את הערך שנפגע. במתחם העונש שקבע בית המשפט קמא ניתן ביטוי לנסיבות ביצוע העבירה, הנזק שנגרם למתלוננת, בעיקר הנזק הנפשי שנגרם לה עקב מעשה האלימות שהיה כרוך בהשפלתה ובביזויה, והדברים באים לידי ביטוי בהצהרת הנפגע. עם זאת, נוכח כך שמדובר בעבירת עוון בלבד, ומשלא נגרמו למתלוננת, למרבית המזל, נזקים גופניים חמורים יותר, ניתן היה להסתפק במקרה זה, לטעמי, במתחם ענישה מקל יותר, הנע בין 6 חודשי מאסר לריצוי בפועל לבין 12 חודשי מאסר בפועל.

חברי, השופט עדן, סבור כי שיקולי שיקום העומדים בעניינה של המערערת מצדיקים סטייה ממתחם ענישה בפועל. דעתי שונה. אין אני סבור כי המערערת הוכיחה רצון ייחודי להשתקם, מאז אירוע העבירה. בעניין זה אזכיר, כי על פי הוראת סעיף 40ד לחוק העונשין, תשל"ז-1977, ניתן לחרוג ממתחם העונש הראוי, אם **"הנאשם השתקם, או כי יש סיכוי של ממש שישתקם"**; כפי שעמד על כך גם חברי, הרי שמתסקירי שירות המבחן עולה, כי עד כה, במהלך למעלה מארבע שנים מאז הגשת כתב האישום, לא נעשה מאמץ שיקומי של ממש, בין מסיבות אובייקטיביות ובין בשל התנהלותה של המערערת, והעובדה כי "לא נסתם הגולל על מאמצי השיקום", אינה מעידה בהכרח, גם על "סיכוי ממשי" לשיקום, נוכח מצב הדברים עד היום.

בהקשר זה יש גם מקום לציין, כי המערערת הורשעה בשנת 2007 בגין עבירה דומה של תקיפת עובד ציבור וכן בעבירת איומים, ונדונה למאסר מותנה בן שישה חדשים למשך שלוש שנים. עולה כי התנאי שהוטל, פקע מספר חדשים בלבד לפני ביצוע העבירה הנוכחית, ומכל מקום, לא היה בהטלת העונש המותנה בעבר, כדי למנוע הישנות המעשה. עוד יצוין, כי ממכלול תסקירי שירות המבחן, עולה, כי המערערת הינה בעלת "סף גירוי נמוך", "מתמודדת עם דחפים תוקפניים", וגם בתסקיר האחרון מיום 2.2.2015, מצינת קצינת המבחן כי לא פסה מסוכנות, ו"ישנה משמעות להליכים המשפטיים כנגדה על הסיכון בהישנות התנהגות אלימה בעתיד שלהערכתנו הינה מצומצמת כיום".

אכן, במהלך השנים פקדו תלואות רבות את המערערת, במישור המשפחתי והאישי. היא סובלת גם מבעיות רפואיות לא פשוטות, ואף נזקקת לטיפול תרופתי ולמעקב על רקע מצבה הנפשי. קיימת דאגה מובנת לבתה היחידה של המערערת, שהמערערת הינה כל עולמה, אם תישלח למאסר בפועל. יצוין, כי מתסקיר שירות המבחן עולה, כי קיימת מודעות של השירותים הסוציאליים לטיפול בנערה, אם המערערת תישלח למאסר.

מסכים אני, כי הנסיבות האישיות המתוארות, מצדיקות התחשבות מרבית בתוך מתחם העונש ההולם, אולם אין מקום לחרוג מגבולות מתחם זה, כפי שהוצע על ידי חברי.

בנסיבות אלה, מציע אני כי עונש המאסר יופחת, באופן שהמערערת תרצה שישה חודשי מאסר בפועל בלבד, זאת בצד המאסר המותנה והפיצויים עליהם הורה בית המשפט קמא. יוער, כי המערערת לא נמצאה מתאימה לנשיאת מאסר

בעבודות שירות.

יורם צלקובניק, שופט

הנשיא י' אלון :

בערעור זה מתעצם עד למאוד הקיטוב שבין "העושה" לבין ה"מעשה" וקביעת האיזון העונשי המתבקש ביניהם בעניינו. במחלוקת בעניין זה שבין חברי למותב - אני מצרף דעתי לדעתו של חברי השופט י. צלקובניק - ומנימוקיו.

**יוסף אלון, שופט
נשיא**

אשר על כן, הוחלט ברוב דעות כאמור בפסק דינו של כב' השופט י' צלקובניק.

ניתן היום, ל' שבט תשע"ה, 19 פברואר 2015, במעמד הצדדים.

יואל עדן, שופט

**יורם צלקובניק,
שופט**

**יוסף אלון, שופט
נשיא אב"ד**

